

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(11), 2023

Мукачево

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.05.2023 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М.

Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабачій Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор, доцент кафедри психології;

Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

5. Методичні рекомендації потенційним авторам щодо підготовки підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/mon-vydalo-rekomendatsiyi-shhodo-dyzajnu-ta-poligrafiyi-pidruchnykv-dlya-pershyh-klasiv>.
6. Про затвердження Інструктивно-методичних матеріалів для проведення експертами експертиз електронних версій проектів підручників: Наказ Міністерства освіти і науки України № 1183 від 31.10.2018р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bd/c11/8e3/5bdc118e32ea9452929709.pdf>.
7. Пометун О. Проектування шкільного підручника: вимоги і проблеми [Електронний ресурс] / О. Пометун, Н. Гупан. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/7882/1/65.pdf>.
8. Савченко О. Я. Концепція нового підручника «Літературне читання» для початкової школи / О. Я. Савченко // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / ред. колегія; ред. О. М. Топузов. – К.: Педагогічна думка, 2012. – Вип. 12. – 784 с.
9. Трубочова С. Е. Трансформація функцій шкільного підручника в умовах компетентнісного підходу / С. Е. Трубочова // Проблеми сучасного підручника: зб. нак. Праць / ред. кол., гол. ред. В. М. Мадзігон; наук. ред. О. М. Топузов. – К.: Педагогічна думка, 2011. – Вип. 11. – 800 с.
10. Чайка В. М. Основи дидактики [Електронний ресурс] / В. М. Чайка. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/15660212/pedagogika/pidruchniki_navchalni_posibniki.

УДК 373.2.015.31:745/749(045)

Микуліна А. К.

старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Мукачівський державний університет.

Седлак К. Д.

здобувачка вищої освіти ОС «Магістр», групи ДО-1м(з),
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕКОРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТВОРІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

В статті розкриваються педагогічні умови розвитку декоративної діяльності дошкільників засобами творів декоративно-прикладного мистецтва рідного краю. Визначено особливості використання творів народного мистецтва з дошкільниками, етапи і напрямки роботи, вплив знань про декоративно-прикладне мистецтво на декоративну діяльність дітей.

Ключові слова: декоративно-прикладне мистецтво, народне мистецтво, декоративна діяльність, естетичне виховання.

The article reveals the pedagogical conditions for the development of decorative activities of preschoolers using works of decorative and applied art of the native region. The features of using

works of folk art with preschoolers, the stages and directions of work, the influence of knowledge about decorative and applied art on the decorative activities of children are determined.

Keywords: *decorative and applied art, folk art, decorative activity, aesthetic education.*

Одним із найголовніших напрямків національної Державної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») визнано становлення морального здоров'я, забезпечення пріоритетності розвитку людини, відтворення культури і духовності. Реалізація цих завдань може успішно здійснюватися через використання в освітньому процесі різних видів мистецтва.

Для розв'язання цього завдання важливе значення має народне декоративно-прикладне мистецтво, яке завдяки особливій близькості до життя надзвичайно сильно впливає на почуття людей, а також широко використовується в роботі в закладах дошкільної освіти.

Про важливість ознайомлення з народним мистецтвом говорили й наголошували багато науковців та педагогів минулого (Я.А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, А. Дістервег, Г. Сковорода К. Ушинський, великі українські письменники Т. Шевченко, І. Франко та інші). Значної уваги народному декоративному мистецтву приділяли українські науковці Л. Скиданова, Л. Сірченко, Н. Луцан та інші. Вони зазначають, що навчання дошкільників декоративній діяльності ґрунтується на мотивах декоративного мистецтва.

Народне мистецтво займає особливе місце у вихованні дітей. Воно виражає самобутність, художній геній народу: його поетичність, фантазію, мудру простоту поглядів і почуттів; оспівує відданість, чесність, оптимізм, любов до рідного краю. Особливо важливе прилучення до нього в дошкільному віці, коли формуються передумови естетичного ставлення до навколишнього, ціннісні орієнтири, основи творчих здібностей, художнього смаку. Народне мистецтво розкриває перед дітьми багатство культури народу, допомагає засвоїти народні традиції, які передаються з покоління в покоління, вчить розуміти і любити прекрасне, прилучає до праці за законами краси [1].

Декоративно-прикладне мистецтво доступне дитячому сприйняттю, так як несе в собі зрозумілий дітям зміст, який конкретно, в простих, лаконічних формах, розкриває дитині красу оточуючого світу. Емоціональність, поетична образність цього мистецтва близькі і дорогі нашим дітям. Як всяке велике мистецтво, воно виховує дбайливе відношення до прекрасного, допомагає сформувати гармонійно-розвинуту особистість. Ознайомлення з народним декоративним мистецтвом сприяє вихованню патріотизму, почуття гордості за талановитий народ, рідну Батьківщину [2].

Прилучення дітей до декоративно-прикладного мистецтва здійснюється через гарний інтер'єр дошкільного закладу, групової кімнати, в оформлення яких включають твори народного мистецтва. Художні твори виготовлені народними умільцями завжди відображають любов до рідного краю, вміння бачити і розуміти навколишній світ [1].

Перед педагогами стоїть завдання не лише збагатити уявлення та знання дошкільників про види декоративно-прикладного мистецтва і все, що з ними пов'язано, але й виробити емоційно-ціннісне ставлення, навчити давати словесно-образну характеристику виробам, складати описові розповіді, вміти порівнювати їх за кольоровою гамою, орнаментикою, регіональними особливостями, способами виготовлення, практичним використанням та ін.

Дітям розкривають характерні особливості різних видів декоративно-прикладного мистецтва. Їх вчать зіставляти і розрізняти твори мистецтва, самостійно складати візерунки за народними мотивами, застосовуючи різноманітні зображувальні засоби.

Практика підтверджує, що твори декоративно-прикладного мистецтва сприймаються дошкільниками неоднозначно: одні викликають зацікавлення, інші – захоплення, а деякі – байдужість.

Навчання дошкільників декоративної діяльності за мотивами народного мистецтва дошкільнят несе в собі великі потенційні можливості всебічного розвитку дитини. Однак ці можливості можуть бути реалізовані лише тоді, коли діти будуть поступово опановувати цією діяльністю відповідно до вікових особливостей та отримуватимуть задоволення від неї.

Виходячи із вищесказаного, методикою використання творів народного декоративно-прикладного мистецтва у освітній роботі передбачаються педагогічні умови та етапи активізації дітей:

1. Пізнавальний, що характеризується нагромадженням знань про види декоративно-прикладного мистецтва.

2. Емоційно-смісловий. Його завдання полягає у розвитку здатності до художньо-творчого переживання і співпереживання, у формуванні морально-етичних уявлень.

3. Художньо-діяльнісний, що полягає у практичній реалізації засвоєних знань про твори декоративно-прикладного мистецтва, виробленні навичок виготовляти подібні вироби [2].

Зміст методики складають сукупність методів і методичних прийомів, спрямованих на підвищення ефективності засвоєння знань про народні ремесла, звичаї, трудові традиції, моральні норми у праці, на мобілізацію пізнавальної активності та вироблення емоційно-ціннісного ставлення до виробів.

Ознайомлюючи дітей з декоративно-прикладним мистецтвом вихователь повинен враховувати такі напрямки роботи:

Розширення та систематизація знань вихователями про народне мистецтво рідного краю.

Формування у дітей інтересу до історії краю, виховання в них любові й поваги до традицій народу [2].

Декоративно-прикладне мистецтво для дітей дошкільного віку є досить складним видом діяльності, проте воно сприяє всебічному розвитку особистості дитини. Народне мистецтво рідного краю несе малятам доступні знання про працю, відпочинок людей у давнину, їхній побут, мистецтво, життя загалом.

Декоративно-прикладне мистецтво рідного краю є стимулом для прояву дитячої творчості не лише в ігровій, а у продуктивній діяльності. Беручи участь у виготовленні іграшки, виконуючи візерунки для рушничка, серветки, прикрашаючи кухлик, вазочку чи писанку дитина безпосередньо в дії пізнає радість творення і через власні зусилля долучається до традицій народного мистецтва. Головне, щоб дорослі, які оточують дитину, вміли і бажали зробити разом з нею за національними мотивами привабливу гарну річ використовуючи різні образотворчі техніки (декоративне малювання, декоративне ліплення, декоративна аплікація) [3].

Можна відмітити, що джерелом матеріалу для декоративної образотворчої діяльності є навколишня природа рідного краю та твори народного декоративного мистецтва. Фарби, олівці, глина, кольоровий папір, обрізки з тканини та інші матеріали дадуть простір для виявлення творчої енергії малюка.

Щоб навчити дітей декоративного малювання, ліплення, аплікації за мотивами народного декоративно-прикладного мистецтва, вихователь використовує під час навчання різні методи, прийоми: наочні, словесні, практичні та ігрові.

Для розвитку декоративної діяльності головним завданням є естетичне виховання дитини, яке добре реалізується за допомогою засобів декоративно-прикладного мистецтва у дошкільному закладі та створює передумови для повноцінного художнього розвитку кожної дитини. Розвиток дитячої художньої творчості залежить від підбору творів, з якими ознайомлюють дітей. Це повинні бути вироби народних майстрів, які представляють різні жанри декоративних промислів України (різьба по дереву, вишивка, кераміка, ткацтво, килимарство, лозоплетіння, писанкарство та інші).

Ознайомлення дітей з декоративним мистецтвом повинно здійснюватись систематично, послідовно, виділяючи певні його види. Так діти дізнаються в ході занять з декоративного мистецтва про якості, властивості, матеріал та процес створення предмета. Інформація повинна бути доступною, відповідати віку, цікавою й містити наочність або роботи народних майстрів [3].

Отже, висока духовно-ідейна значущість народного декоративно-прикладного мистецтва потужно впливає на формування внутрішнього світу дітей. Саме народне декоративно-прикладне мистецтво в силу близькості, доступності і простоти має важливе місце в творчому й особистісному становленні дітей дошкільного віку, а також у розвитку фантазії, ініціативи, уяви і самостійності. Систематичні заняття з різних видів декоративної діяльності позитивно позначаються на розвитку естетичного смаку дітей і, в той же час, пов'язані з оволодіння ними навичок, необхідних для подальшої декоративної діяльності, набуття творчих здібностей дошкільників.

Список використаних джерел

1. Васильєва К. В. Народне декоративно-прикладне мистецтво як засіб залучення дошкільників до культури рідного краю / К. В. Васильєва, Д. А. Гусев // Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних дослідів. – 2015. – № 10-3. – С. 562–565.

2. Калуська Л. В. Дивокрай. Вибрані дидактико-методичні матеріали: для працівників дошкільних закладів / Л. В. Калуська. – Тернопіль: Мандрівець, 2005. – Ч. 1. – 320 с.
3. Луцан Н. І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну: навчальний посібник / Н. І. Луцан – К.: ВД «Слово», 2009. – 172 с.

УДК 338.482:528.9:004(477)(045)

Мовчан А.І.
здобувач ОС «Магістр»
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення», УжНУ

ТУРИСТИЧНА КАРТОГРАФІЯ В ІТ-ТЕХНОЛОГІЯХ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Стаття присвячена вивченню туристичної картографії в контексті застосування інформаційних технологій в Україні. Досліджується вплив сучасних ІТ-рішень на розвиток туризму та покращення туристичного досвіду. Робота також аналізує сучасні тенденції в туристичній картографії, враховуючи наявність геопросторових технологій та мобільних додатків.

Ключові слова: туристична картографія, інформаційні технології, навігація, подорожуючі, туризм

The article is devoted to the study of tourist cartography in the context of the use of information technologies in Ukraine. The influence of modern IT solutions on the development of tourism and improvement of the tourist experience is studied. The work also analyzes current trends in tourist cartography, taking into account the availability of geospatial technologies and mobile applications.

Keywords: tourist cartography, information technologies, navigation, travelers, tourism

Туризм є важливою галуззю для розвитку економіки України. Він привертає значну кількість внутрішніх та зарубіжних туристів. Одним з ключових елементів успішного туристичного досвіду є належна інформація та навігація для подорожуючих. За останні роки ІТ-технології стали невід'ємною частиною нашого повсякденного життя, і вони мають великий потенціал для вдосконалення туристичного сектору.

В Україні туристична картографія знаходиться на рівні активного розвитку, відіграє важливу роль у плануванні та реалізації туристичних подорожей. З розвитком ІТ-технологій в останні роки ця галузь також пройшла значні зміни. Сучасні технології, такі як географічні інформаційні системи (ГІС), мобільні додатки та веб-сервіси, надають нові можливості для створення і використання туристичних карт. Використання ІТ-технологій у туристичній картографії в Україні відкриває нові можливості для поліпшення якості та доступності інформації для туристів. Одним з ключових інструментів є географічні інформаційні системи (ГІС), які дозволяють збирати, зберігати та

Кас'яненко О. М. Одошевська Є. С.	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЯ ДІАГНОСТИКО-КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЩО МАЮТЬ НЕЗНАЧНІ ВІДХИЛЕННЯМИ У ПСИХОФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ	45
Кідарова Я.Й.	ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА: ДО СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ	48
Корпанець Ю.Ю.	ЗАГАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРОДУКТИВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ	52
Кохтич Б. В. Микуліна А. К.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ В ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	55
Кузьма-Качур М.І. Кохан М. Д.	ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З САМОКОНТРОЛЮ І САМООЦІНКИ	59
Кузьма-Качур М. І. Марущинець Д. М.	ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА З КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ПОБУДОВИ	66
Микуліна А. К., Седлак К. Д.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕКОРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТВОРІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА	72
Мовчан А.І.	ТУРИСТИЧНА КАРТОГРАФІЯ В ІТ-ТЕХНОЛОГІЯХ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	76
Молнар Т. І. Долгош Н. М.	СКЛАДНИКИ РОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	78
Розман І.І. Дирда М.М.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	83
Розман І.І. Дорогій М.В.	ОСНОВНІ ШЛЯХИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	86
Розман І.І. Ганькович О.В.	ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ СТОРІТЕЛІНГУ	88
Розман І.І. Онисько В.Ю.	ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ОСНОВ ЕНОПЕДАГОГІКИ У ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС	91
Бобрушко Н.В. Русин Н.М.	СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	93
Меденці Н.І. Русин Н. М.	НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ЧИННИКИ ЯКІ НА НЕЇ ВПЛИВАЮТЬ	98
Чекан О. І.	АНАЛІЗ ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО АСПЕКТУ	102

Наукове видання
НАУКА МАЙБУТНЬОГО
 Збірник наукових праць студентів,
 аспірантів та молодих вчених

НЗ4

Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. Т.І. Молнар. – Мукачево: РВВ МДУ, 2023. – Вип. 1(11). – 165 с.

У збірнику опубліковані статті студентів, аспірантів та молодих вчених, що відображають результати досліджень з природничих, технічних, гуманітарних, суспільних та економічних наук.

УДК 001(051)(045)''540*6''

***Збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених
 «Наука майбутнього» зареєстрований у Google Scholar***

Підписано до друку 20.12.2022 р.

Формат 60x84 1/16

Папір офсет. Умовн. друк. аркушів 10

Тираж 10. Зам. № 87

Адреса видавництва:

Мукачівський державний університет,
 вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
 тел./факс: (03131) 2-11-09. E-mail: rvc@mail.msu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
 Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів
 видавничої продукції серія ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>